

Folia Historiae Artium
Seria Nowa, t. 13: 2015 / PL ISSN 0071-6723

JOANNA UTZIG
Uniwersytet Jagielloński, Instytut Historii Sztuki

WITRAŻE W KATEDRZE WE WŁOCŁAWKU W KONTEKŚCIE STYLU MALARSTWA POŁUDNIOWONIEMIECKIEGO PIERWSZEJ POŁOWY XIV WIEKU¹

W neogotyckiej kaplicy św. Barbary, znajdującej się przy północnej nawie katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny we Włocławku przechowywany jest zespół 23 średniowiecznych kwater witrażowych o wymiarach 61,5 × 51,5 cm [il. 1]². Umieszczone w trzech rzędach, przedstawiają one sceny z dzieciństwa i młodości Chrystusa: *Ofiarowanie Dzieciątka w świątyni*, *Uciezkę Świętej Rodziny do Egiptu*, *Obalenie bożków egipskich*, *Rzeź Niewiśniątek*, *Powrót Świętej Rodziny z Egiptu*, *Chrzest Chrystusa*, a także pary przodków Zbawiciela i starotestamentowych proroków, określonych inskrypcjami imiennymi. U szczytu okien, w tzw. główkach umieszczono głowę Chrystusa oraz modlących się: Marię i św. Jana Chrzyciela. Zachowały się

1. Kwatery witrażowe w oknie kaplicy św. Barbary, katedra Wniebowzięcia NMP we Włocławku (fot. J. Utzig)

¹ Prezentowany artykuł powstał na podstawie mojej pracy magisterskiej pt. *Czternastowieczne witraże w kościele katedralnym pw. Wniebowzięcia NMP we Włocławku. Wybrane zagadnienia formy i treści*, obronionej w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego w r. 2013, napisanej pod kierunkiem dra hab. Marka Walczaka. W tym miejscu dziękuję mojemu Promotorowi za inspirację do podjęcia tego tematu i okazaną mi pomoc.

² Umieszczona u szczytu okna kwatera z głową Chrystusa jest rekonstrukcją, wykonaną po zniszczeniu oryginału w czasie wojny polsko-bolszewickiej w r. 1920. Witraże zostały zamontowane w kaplicy św. Barbary po konserwacji, którą w latach 1957–1959 przeprowadził Edward Kwiatkowski. Ustalona wtedy aranżacja niewątpliwie nie jest zgodna z pierwotnym układem kwater, o czym świadczy błędna kolejność scen (*Ofiarowanie Dzieciątka w świątyni* jest umieszczone dopiero jako czwarte, licząc od dołu, co jest wynikiem nieprawidłowego rozpoznania ikonograficznego jako *Odnalezienia dwunastoletniego Chrystusa w świątyni*).